

Handleiding sondevoeding: Training voor ouders

Folder 2

**Centrum Vrouw, Moeder & Kind
Ziekenhuis Tjongerschans**

Inhoudsopgave

Inleiding	1
1. Instructie sondevoeding geven.....	2
1.1 Benodigde materialen	2
1.2 Persoonlijke voorbereiding.....	3
2. Controle van de voedingssonde.....	3
2.1 Controleren van de sonde bij een kind dat al zelf heeft gedronken	3
2.2 Controleren van de sonde bij een kind dat de hele voeding via de sonde krijgt.....	5
3. De sondevoeding in laten lopen	6
4. Hoe vaak moet de sonde verwisseld worden?.....	7
5. Mogelijke problemen	8
5.1 Spugen.....	8
5.2 Slecht doorlopen	8
5.3 Sonde verstopt	9
5.4 Sonde ligt niet goed in de maag of is eruit	9
5.5 Noodgevallen	10
6. Pleister verschonen.....	11
7. Heeft u nog vragen?	13
Instructieschema ouders	14

Inleiding

Deze folder is geschreven voor ouders die zelf leren sondevoeding te geven zodat zij hun te vroeg geboren kind eerder mee naar huis kunnen nemen.

Wij leren u stap voor stap hoe u zelf sondevoeding kunt gaan geven. De kinderverpleegkundige zal u begeleiden bij het oefenen. Dit gebeurt tijdens de opname van uw kind in ons ziekenhuis.

De kinderverpleegkundige maakt hiervoor afspraken met u als ouders, zodat we alle stappen uit het instructieschema samen met u doorlopen en oefenen.

U vindt het instructieschema op de laatste pagina van deze folder.

Eenmaal thuis geeft u sondevoeding aan uw kind totdat hij/zij geleerd heeft om alle voeding zélf te drinken. De periode van zelf leren drinken kan enkele weken duren

1. Instructie sondevoeding geven

Het inbrengen van de voedingssonde gebeurt altijd door de kinderverpleegkundige. U doet dit niet zelf.

1.1 Benodigde materialen

1. Een (veter)bandje of tape om de spuit met sondevoeding op te kunnen hangen.
2. Afgerkolde moedermelk of zuigelingenvoeding die de kinderarts heeft voorgeschreven.
3. 60 ml spuit
4. Stamper om lichte druk te kunnen geven als de voeding niet vanzelf begint te lopen.
5. 5 ml spuit om de positie van de sonde te controleren.
6. 5 ml spuit met water om de sonde na de voeding door te spuiten.
7. PH-papier

1.2 Persoonlijke voorbereiding

- Was uw handen.
- Zet het benodigde materiaal klaar.
- Maak de voeding klaar en zorg dat deze lauw is.
- Zorg voor een rustige omgeving.
- Neem de tijd voor de borstvoeding (of de fles) en de sondevoeding en voorkom zo onrust en afleiding tijdens deze handeling.

2. Controle van de voedingssonde

De voedingssonde kan van plaats verschuiven. Om zeker te weten dat het uiteinde van de sonde goed in de maag ligt moet u **vóór iedere sondevoeding de ligging van de sonde controleren.**

2.1 Controleren van de sonde bij een kind dat al zelf heeft gedronken

Uw kind heeft al een hoeveelheid voeding zelf gedronken. U wilt de rest van de voeding via de sonde geven. Controleer of de sonde goed in de maag ligt op de volgende wijze:

- Controleer of de sonde goed is afgeplakt en de pleisters nog stevig vast zitten.
- Kijk of het streepje op de sonde nog op dezelfde plek, dicht bij het neusje, zichtbaar is. Bij het inbrengen van de sonde heeft de kinderverpleegkundige met watervaste markeerstift een streepje op de sonde gezet, direct daar waar de sonde uit het neusgat komt.
- Kijk in het mondje of het uiteinde van de sonde niet in het mondje te zien is.
- Probeer met het 5 ml spuitje om een kleine hoeveelheid voeding weer op te trekken via de sonde.

De sonde ligt goed als u de voeding makkelijk opgetrokken krijgt en als het streepje nog op dezelfde plek dicht bij het neusje zichtbaar is.

U kunt dan doorgaan en de restvoeding via de sonde geven. De voeding die u bij het controleren heeft opgetrokken moet u wel weer terug spuiten in de sonde omdat anders belangrijke maagsappen verloren gaan.

Als u geen voeding kunt optrekken, dan ligt de voedingssonde waarschijnlijk niet goed in de maag.

Kijk eerst of het streepje op de sonde nog op de juiste plek dicht bij het neusje zit.

- Zit het streepje niet op de goede plek, dan ligt de sonde niet meer goed in de maag en mag u geen voeding gaan geven. Overleg eerst met de kinderverpleegkundige!
- Zit het streepje wel op de goede plek, spuit dan eerst 2-3 ml lucht met het spuitje in de voedingssonde. Probeer daarna of u voeding op kunt trekken.

Lukt dat?

Dan ligt de voedingssonde toch goed en u kunt de restvoeding via de sonde geven. De voeding die u bij het controleren heeft opgetrokken, moet u wel weer terug spuiten in de sonde. Anders gaan er belangrijke maagsappen verloren.

Lukt dat niet?

Dan ligt de sonde niet goed. U mag dan geen voeding door de sonde geven. Overleg eerst met de kinderverpleegkundige!

2.2 Controleren van de sonde bij een kind dat de hele voeding via de sonde krijgt

Uw kind heeft nog niets gedronken (de maag is in principe nog leeg) en u wilt de hele voeding via de sonde geven. Controleer dan of de sonde goed in de maag ligt op de volgende wijze:

- Controleer of de sonde goed is afgeplakt en de pleisters nog stevig vast zitten.
 - Kijk of het streepje op de sonde nog op dezelfde plek, dicht bij het neusje, zichtbaar is. Bij het inbrengen van de sonde heeft de kinderverpleegkundige met watervaste markeerstift een streepje op de sonde gezet, direct daar waar de sonde uit het neusgat komt.
 - Kijk in het mondje of het uiteinde van de sonde niet in het mondje te zien is.
 - Probeer met een 5 ml spuitje een voedingsrest uit de maag op te trekken. Het kan zijn dat u nog wat melkresten van de vorige voeding optrekt. Wij noemen dat maagretentie en kleine hoeveelheden zijn normaal. De sonde zit goed en u kunt de voeding via de sonde geven.
 - Lukt het niet om met het spuitje melkresten op te trekken dan zitten er nog wel maagsappen in de maag. U kunt dan enkele druppels maagsappen optrekken. U spuit een druppeltje hiervan op het pH papier en leest dan de pH waarde af.
- Als deze pH waarde **5.5 of minder** is dan ligt de sonde goed in de maag en kunt u de voeding via de sonde gaan geven. Maagsappen zijn zuur, daarom is de pH waarde van maagsappen laag, 5.5 of nog lager.
- Is de pH waarde **hoger dan 5.5** dan ligt het uiteinde van de sonde niet in de maag. U mag dan geen voeding via de sonde geven. Overleg met de kinderverpleegkundige!

3. De sondevoeding in laten lopen

Als de sonde goed zit, koppelt u de 60 ml spuit aan de sonde. Haal eerst de stamper eruit voordat u de spuit aan de sonde koppelt.

- Hang de 60 ml spuit ergens aan op (bijvoorbeeld met een veterbandje) zodat u uw handen vrij heeft.
- Vul de spuit met de (resterende) lauwe voeding.
- Hang de spuit ongeveer 20-40 cm hoger dan uw kind. Hoe hoger de spuit hangt, hoe sneller de voeding inloopt. De inlooptijd van een volledige voeding is 10 tot 20 minuten, net zolang als wanneer een baby zelf zou drinken. Als alleen een restje voeding gegeven moet worden dan kan deze kleine hoeveelheid natuurlijk in kortere tijd inlopen. U kunt de spuit ook zelf vasthouden.
- Controleer of de voeding inloopt. Geef eventueel één of twee keer minimale druk met de stamper van de spuit wanneer de voeding niet vanzelf begint te lopen.
- Blijf bij uw kind terwijl de voeding inloopt. Laat uw kind nooit zonder toezicht tijdens het inlopen van de sondevoeding. Neem uw kind eventueel op schoot. U kunt hem of haar ook op een fopspeen laten zuigen tijdens het inlopen van de sondevoeding.
- Koppel de spuit af na het geven van de voeding en spuit de sonde door met 2-5 ml steriel water (thuis met vers kraanwater) en 1 ml lucht zodat er geen melkresten achter blijven in de sonde.
- Sluit hierna de sonde af met het afsluitdopje.

- Probeer uw kind te laten boeren na de sondevoeding door het even rechtop te houden. Voeden is een sociaal gebeuren. Knuffel uw kind en geef aandacht tenzij uw kind slaapt.
- Spoel de spuiten om met heet water en laat deze goed drogen. Bewaar de spuiten op een hygiënische plaats, bijvoorbeeld in een schone, droge theedoek of in de koelkast in een bakje. Gooi alle spuiten na 24 uur weg en gebruik nieuwe spuiten.

4. Hoe vaak moet de sonde verwisseld worden?

De sonde die wij in het ziekenhuis gebruiken kan 6 weken blijven zitten maar wordt bij baby's ongeveer 1x per 10 dagen verwisseld. Hierbij wordt dan ook van neusgat gewisseld. De kinderverpleegkundige zal dan de sonde bij uw kind verwijderen en een nieuwe inbrengen.

5. Mogelijke problemen

Het is belangrijk dat u op de hoogte bent van de problemen die zich kunnen voordoen bij het geven van sondevoeding en dat u weet wat u in die situaties moet doen.

5.1 Spugen

Uw kind kan na de voeding een beetje spugen. Dat is geen probleem. Gaat uw kind meer spugen dan kan dit verschillende oorzaken hebben:

- Uw kind kan veel lucht mee happen bij het drinken uit de fles en kan daarom veel lucht in de maag hebben. Dit komt bij prematuur geboren kinderen vaak voor, omdat zij niet altijd de kracht hebben om de mond goed rond de speen te sluiten. Als deze lucht wordt opgeboerd, kan er een beetje voeding mee terug komen. U kunt uw kind ondersteunen tijdens het drinken door met een vinger zachte druk onder het kinnetje te geven zodat het mondje beter om de speen sluit. U kunt uw kind tijdens het drinken ook pauzes laten nemen om tussendoor te boeren.
- Een te groot gat in de speen kan leiden tot teveel voeding in te korte tijd. Probeer een speen met een kleiner gat.
- Te snel inlopen van de sondevoeding kan een oorzaak zijn van spugen. Hang de spuit met voeding lager, de voeding loopt dan langzamer in.
- Neem uw kind in uw armen tijdens het inlopen van de sondevoeding en/of houdt uw kind even rechtop na de sondevoeding om te boeren.

5.2 Slecht doorlopen

- Als uw kind flink huilt tijdens de sondevoeding dan loopt de voeding niet goed door. Troost en kalmeer uw kind en de voeding zal weer beter doorlopen.
- Check of er een zichtbare knik in de sonde zit. Probeer dit op te heffen zodat de voeding weer beter door zal lopen.

5.3 Sonde verstopt

- Melkresten hechten zich aan de binnenkant van de sonde. Daarom moet u de sonde na elke voeding doorspoelen met een spuitje met kraanwater. Soms raakt de sonde verstopt. U merkt dat de sonde verstopt zit doordat de sondevoeding slecht doorloopt en het naspoelen met water moeilijker gaat. U kunt dan proberen de sonde voorzichtig door te spuiten met wat lucht (5 ml) of opnieuw met 2-5 ml vers kraanwater. Hierdoor kan er wat druk op de sonde gezet worden waardoor de verstopping vaak opgeheven kan worden. Gebruik geen koolzuurhoudend water om na te spoelen. Dit laat een laagje in de sonde achter waardoor de sonde snel weer verstopt raakt.
- Als uw kind beter zelf gaat drinken en minder vaak sondevoeding nodig heeft, spuit dan om hygiënische redenen toch een aantal keren per dag de sonde door met wat lucht of water. Er kunnen zo geen voedingsresten in de sonde blijven staan waardoor deze verstopt.
- Als bovenstaande adviezen niet helpen, neem dan contact op met de kinderverpleegkundige.

5.4 Sonde ligt niet goed in de maag of is eruit

Als u denkt dat de sonde is verschoven en dat het uiteinde van de sonde niet meer goed in de maag ligt dan mag u geen voeding meer geven via de sonde. Uw kind heeft mogelijk zélf aan de sonde getrokken of de pleister heeft losgelaten. U ziet dat het streepje op de sonde niet meer direct bij het neusgat van uw kindje zit.

Geef geen sondevoeding, overleg met de kinderverpleegkundige!

Zij haalt de sonde er zondig uit en brengt een nieuwe sonde in. U hoeft de sonde niet zelf te verwijderen, tenzij de kinderverpleegkundige dit adviseert na telefonisch overleg. Voor het zelf verwijderen van de sonde zie **p 10** “verwijderen van de voedingssonde”

5.5 Noodgevallen

Hoesten, verkleuren en benauwd worden

Een complicatie bij het geven van sondevoeding wordt ook wel aspiratie genoemd. Het kan zich voordoen als het uiteinde van de sonde niet in de maag zit en de voeding tijdens het inlopen van de sondevoeding in de luchtwegen of longen terecht komt.

Tekenen die hierop wijzen:

- Uw kind gaat hoesten tijdens het inlopen van de sondevoeding.
- Uw kind verkleurt (wordt blauw) tijdens het inlopen van de sondevoeding.
- Uw kind stopt met ademen tijdens het inlopen van de sondevoeding.

Hoe te handelen ?

Hoe moet u handelen in een noodgeval waarbij uw kind verkleurt, hoest of niet ademt?

1. **STOP DE SONDEVOEDING!** Knijp de sonde dicht en houdt de spuit lager dan het kind. Terwijl u met een hand de sonde dichtknijpt kunt u de spuit loskoppelen. Houdt de sonde dichtgeknepen.
2. Maak snel de pleister los en trek in een vlotte beweging de sonde eruit, houdt hierbij steeds de sonde dicht.
3. Stimuleer uw kind tot goed doorademen, houdt hem of haar rechtop en blaas hard in het gezichtje van uw kind.
4. Als uw kind niet ademt of niet goed doorademt bel dan **112**

Verwijderen van de voedingssonde

Het verwijderen van de sonde kan nodig zijn in bepaalde situaties. Het kan gebeuren dat uw kind de sonde zelf voor een deel eruit trekt. Het kan ook voorkomen dat uw kind de sonde er voor een deel uitspuugt. U haalt de sonde er dan rustig uit.

Benodigde materialen

- Welland Remover doekjes voor het verwijderen van de pleisters.
- Schone gazen of papieren doekjes.

Uitvoering

- Pleisters losmaken (eventueel met remover doekjes)
- De sonde dichtknijpen of het afsluitdopje er op doen en in een vlotte beweging de sonde via de neus eruit trekken.
- De neus schoonmaken met een gaasje of papieren doekje, snot en slijm verwijderen.

6. Pleister verschonen

De pleister moet bij iedere voeding gecontroleerd worden. Goed vast plakken van de sonde zorgt ervoor dat de sonde op zijn plek blijft zitten en voorkomt dat de sonde opnieuw moet worden ingebracht. Zit de pleister niet meer goed vast dan moet u de pleister direct vervangen. Zo voorkomt u dat de sonde losraakt. Door zweten en huidvet neemt de kleefkracht van de pleister af. U kunt de pleister bij vervanging ook net iets anders plakken. Dit helpt om drukplekken en huidirritatie te vermijden.

Bij het wisselen van de pleister moet u er goed op letten dat de sonde op dezelfde plek blijft zitten. Vraag daarom bij voorkeur hulp aan een tweede persoon.

Hoe verschoont u de pleisters?

- Knip een lang smal stuk fixomull volgens voorbeeld.
- Vraag een tweede persoon om uw kind vast te houden.
- Als u alleen bent, wikkel uw kind dan stevig in een handdoek zodat hij/zij niet aan de sonde kan trekken.
- Haal de oude pleister van de neus en de wang. Houd de sonde hierbij wel goed vast anders zal de sonde verschuiven. Het streepje op de sonde moet

direct bij het neusgat te zien zijn, dan weet u dat de sonde niet is verschoven.

- Verwijder kleverige pleisterresten van de neus en de wang eventueel met speciale remover doekjes.

Knip de pleister volgens onderstaande foto's

Op onderstaande foto ziet u hoe het geplakt wordt bij uw kind.

Het stappenplan dat we tijdens de training samen met u bijhouden vindt u op pag. 14 en 15 in deze folder en los achter tabblad 3 in uw informatiemap.

7. Heeft u nog vragen?

Als u nog vragen heeft kunt u die altijd stellen aan de kinderarts of de kinderverpleegkundige, tel: **0513-685615**

Instructieschema ouders

Naam kind

Instructiegesprek met ouders over het uitvoeren van de handeling

Naam kinderverpleegkundige datum

Folder uitgereikt: Handleiding sondevoeding, training voor ouders

Naam kinderverpleegkundige datum

Verzorging van mond en neus besproken

Naam kinderverpleegkundige datum

Bereiding van de (sonde)voeding besproken

Naam kinderverpleegkundige datum

Verwisselen pleister besproken en geoefend

Naam kinderverpleegkundige datum

Sonde doorspuiten besproken en geoefend

Naam kinderverpleegkundige datum

Sonde verwijderen besproken en geoefend

Naam kinderverpleegkundige datum

Hoe te handelen bij problemen besproken

Naam kinderverpleegkundige datum

	Ligging sonde controleren	Sondevoeding toedienen (hevelen)
<ul style="list-style-type: none"> • Informeren over de handeling en toekijken als verpleging de handeling uitvoert 	<ul style="list-style-type: none"> • *Moeder, • Datum • *Vader of 2^e persoon • Datum 	<ul style="list-style-type: none"> • *Moeder, • Datum • *Vader of 2^e persoon • Datum
<ul style="list-style-type: none"> • Handeling onder begeleiding uitvoeren • (1^e keer) 	<ul style="list-style-type: none"> • *Moeder, • Datum • *Vader of 2^e persoon • Datum 	<ul style="list-style-type: none"> • *Moeder, • Datum • *Vader of 2^e persoon • Datum
<ul style="list-style-type: none"> • Handeling onder begeleiding uitvoeren • (2^e keer) 	<ul style="list-style-type: none"> • *Moeder, • Datum • *Vader of 2^e persoon • Datum 	<ul style="list-style-type: none"> • *Moeder, • Datum • *Vader of 2^e persoon • Datum
<ul style="list-style-type: none"> • Handeling zelfstandig uitvoeren • (1^e keer) 	<ul style="list-style-type: none"> • *Moeder, • Datum • *Vader of 2^e persoon • Datum 	<ul style="list-style-type: none"> • *Moeder, • Datum • *Vader of 2^e persoon • Datum
<ul style="list-style-type: none"> • Handeling zelfstandig uitvoeren • (2^e keer) • 	<ul style="list-style-type: none"> • *Moeder, • Datum • *Vader of 2^e persoon • Datum 	<ul style="list-style-type: none"> • *Moeder, • Datum • *Vader of 2^e persoon • Datum

Afspraken

Belangrijke telefoonnummers

Kinderverpleegkundige: **0513-685615**

Dagelijks 24 uur bereikbaar

Kinderarts: **0513-5405/5406 (polikliniek)**

Centrale receptie ziekenhuis: **0513-685685**

Deze folder ondersteunt de mondelinge informatie die u van arts of verpleegkundige heeft ontvangen. Heeft u nog vragen over uw behandeling, eventuele gevolgen en risico's, of over andere behandelmogelijkheden, stel ze dan gerust

